

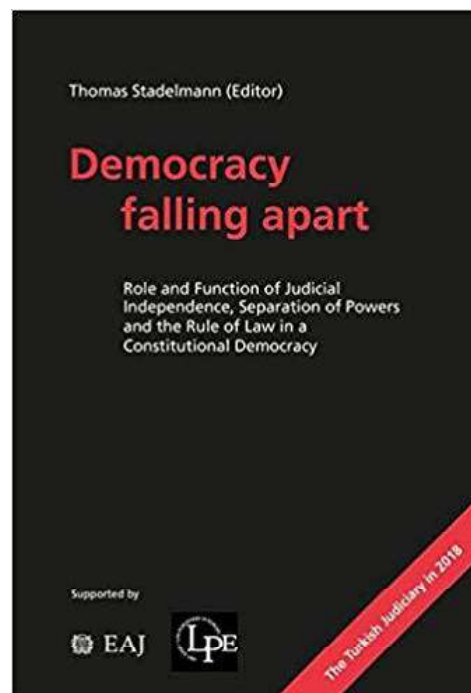
RECENZII

“Democracy falling apart. *Role and Function of Judicial Independence, Separation of Powers and the Rule of Law in a Constitutional Democracy – The Turkish Judiciary in 2018*” (coord. Thomas Stadelmann)

Volumul “Democracy falling apart. *Role and Function of Judicial Independence, Separation of Powers and the Rule of Law in a Constitutional Democracy – The Turkish Judiciary in 2018*”, coordonat de *Thomas Stadelmann*, a fost realizat cu sprijinul Asociației Europene a Judecătorilor (EAJ), reprezentând o frescă autentică a actualei situații a magistraturii din Turcia și a deficiențelor statului de drept din această țară.

Independența sistemului judiciar a fost afectată serios în ultimii ani, iar în urma loviturii de stat eșuate din 15 iulie 2016 situația continuă să se înrăutățească. Nu numai că independența sistemului judiciar a fost practic eliminată, dar nu mai există o separare a puterilor, fundamentele democrației fiind, în mare măsură, suspendate. De altfel, după data de 15 iulie 2016, au fost emise ceva mai mult de treizeci de decrete instituind starea de urgență, peste 130.000 de funcționari, inclusiv aproximativ o pătrime dintre judecători, au fost concediați, iar mai mult de 70.000 de mii de persoane au fost arestate și condamnate (inclusiv în jur de 3.000 de judecători și procurori).

Volumul își propune să reitereze elementele esențiale pentru menținerea unei democrații bazate pe statul de drept

și să arate cât de rapid poate să se prăbușească o democrație dacă fundamentele sale nu sunt protejate și judecătorii îndepărtați din funcție, arestați și condamnați la mulți ani de închisoare.

Contribuțiile provin de la judecători europeni (Murat Arslan, John Edwards, Nils Engstad, Stephan Gass, José Igreja Matos, Angela Kaptein, Giacomo Oberto, Roswitha Petry, Peter Schneiderhan,

Duro Sessa), inclusiv de la juriști din Turcia, care raportează de la bun început situația din țara lor. Lucrările acestora sunt publicate sub pseudonim, deoarece, în condițiile actuale, nu-și pot permite să critice deschis ceea ce s-a întâmplat în privința statului de drept.

În cadrul articolului "Life, love, law", Angela Kaptein surprinde o realitate sumbră: "Judecătorii sunt oameni. Ca toți oamenii, ei doresc să fie văzuți, auziți, respectați. Trebuie să fie liberi. Judecătorii din Turcia nu sunt. Judecătorii, ca ființe umane, au o profesie specială. Este o profesie pe care o iubesc și o practică din plăcere, o iau foarte în serios și o consideră importantă pentru oameni și pentru societate. Este, totodată, o profesie de care sunt mândri. Datoria principală a unui judecător este aceea de a asculta oamenii. Să-i asculte pe toți, cu mintea deschisă și imparțial. Judecătorii din Turcia și-au pierdut însă profesia. Înlăturați din profesie, și-au pierdut identitatea. Fără profesia și identitatea lor, și-au pierdut libertatea, veniturile, siguranța și încrederea."

Autoarea relatează pasaje uluitoare din dosarul unei cauze penale, în luna aprilie 2018, fiind judecat de un tribunal din Turcia un judecător demis, inculpat pentru săvârșirea unor infracțiuni împotriva statului turc. Din păcate, povestea sa se multiplică în 3.000 de cazuri cvasi-identice: "A treia ședință de judecată a început la ora 14.30. Judecătorul inculpat și avocatul său au fost conectați prin videoconferință din Penitenciarul din Erzurum. Procesul a debutat cu declarația unui martor anonim, de asemenea, luată prin videoconferință. Fața și vocea martorului au fost alterate, pentru a nu fi recunoscute. Interogarea a durat până la ora 15.30. Apoi, judecătorul inculpat și avocatul său au pus concluzii cu privire la declarația scrisă a altui martor, aflată la dosar. Ședința de judecată s-a încheiat cu o serie de cereri

din partea apărătorului, vizând, între altele, conexiunea de date GPRS. La ora 15.50, procurorul a prezentat foarte pe scurt capetele de acuzare, arătând că există probe suficiente și convingătoare împotriva inculpatului. De la ora 16.00 la ora 17.00, inculpatul a dat o amplă declarație. A contestat, între altele, autenticitatea informațiilor referitoare la utilizarea ByLock, o aplicație de mesagerie criptată despre care guvernul turc susține că a fost folosită de rețeaua lui **Fethullah Gülen** (predicator turc autoexilat în SUA în anul 1999, considerat organizatorul tentativei de lovitură de stat). A oferit numeroase exemple, arătând că anumite date ar fi, cu siguranță, incorecte. Spre exemplu, raportul menționează două utilizări ale aplicației într-un interval de oră, din orașe îndepărtate, pe care inculpatul (și telefonul său) nu le putea vizita în acea perioadă. La ora 17.00 a urmat o scurtă pauză. La ora 17.10, având în vedere precizările judecătorului inculpat, avocatul său a solicitat eliberarea imediată din arestul preventiv. La ora 17.28, judecătorii s-au retras pentru deliberare. Dar nu cu privire la cererea de eliberare din arest... După 10 minute, judecătorii s-au întors și, spre surpriza tuturor, au pronunțat hotărârea: 8 ani și 4 luni de închisoare!".

Mulți dintre judecătorii acuzați au fost arestați. De asemenea, s-au efectuat percheziții al domiciliilor acestora, conturile bancare le-au fost confiscate, iar pașapoartele ridicate. Adesea, închisoarea în care sunt deținuți judecătorii se află departe, la câteva ore de mers cu mașina de casă și de familie, ceea ce înseamnă costuri materiale imense și timp serios necesar pentru a-i vizita. Soția sau soțul și copiii se luptă să supraviețuiască. Nu mai au venituri regulate, iar economiile bancare, dacă există, le sunt blocate. Găsirea unui loc de muncă pentru soții magistrați poate fi dificilă din diferite motive: au copii mici și

/ sau părinți bătrâni în îngrijire, nu au experiență de lucru în alte munci calificate. Mai mult decât atât, angajatorilor le este, de multe ori, frică să se asocieze cu "dușmanii regimului". De asemenea, prietenii nu sunt dispuși să-i ajute. Prin faptul că nu au legătură cu acuzatul, evită probleme pentru ei înșiși. Din același motiv, mulți judecători acuzați aveau dificultăți în găsirea unui avocat pentru a se apăra. Dacă i-ar fi găsit, onorariul era mult mai mare decât în ??alte cazuri, în care avocatul nu și-a asumat riscul de a fi arestat. În multe cazuri, ambii soți erau magistrați, ambii fiind în aceeași situație. Dacă un judecător este eliberat, în cele din urmă, din închisoare, găsirea unui loc de muncă este aproape imposibilă.

În acest context, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a respins aproximativ 30.000 de plângeri formulate de funcționari publici sau judecători din Turcia, pentru neepuizarea căilor de atac interne, reținând că, în urma modificărilor constituționale ce au intrat în vigoare la data de 23 septembrie 2012, a fost introdus în sistemul judiciar din Turcia recursul individual în fața Curții Constituționale. Noul articol 148 alin. 3 din Constituția Turciei oferă competența acestei instanțe de a lua în considerare, după epuizarea căilor de atac ordinare, recursurile formulate de persoanele fizice care consideră că au fost încălcate drepturile și libertățile lor fundamentale protejate de Constituție și de Convenție și protocoalele sale adiționale. În urma

examinării aspectelor cheie ale noii căi de atac individuale la Curtea Constituțională, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că nu dispunea de niciun element care i-ar fi permis să constate că acest recurs nu prezintă, în principiu, perspective de înlăturare a încălcărilor apropiate plângerilor formulate în temeiul Convenției. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că temerile simple, exprimate de reclamantii cu privire la imparțialitatea judecătorilor Curții Constituționale, nu îi dispensau de obligația de a introduce un recurs în fața acestei instanțe, pentru a se conforma cerințelor art. 35 alin.1 din Convenție.

Cinismului acestor soluții i-a răspuns cu același cinism Curtea Constituțională din Turcia, care a confirmat, în cele mai multe cazuri, măsurile preventive luate de instanțele din Turcia împotriva a mii de magistrați.

Prin urmare, terorizați de tot ce li se întâmplă, cei 3.000 de judecători turci mai speră doar în minuni. Mulți dintre cei norocoși, refugiați în Occident, au acceptat noua viață și sunt fericiți pentru evadarea din infern. Din păcate, eforturile comunității internaționale pentru reinstaurarea statului de drept n-au dat rezultate, iar viitorul nu pare deloc fericit. Sub ochii tuturor, în Turcia, "democrația se destramă (Democracy falling apart)"...

*Recenzie realizată de
judecător Dragoș Călin,³¹²
Curtea de Apel București*

³¹² E-mail profesional: dragos.calin@just.ro.